

UTSIKT MOT HORISONTEN

En liten fortelling om kjærlighet

Eva ble aldeles overrasket da barna kom hjem og fortalte at de hadde fått lov til å bygge en hytte oppe i trærne hans, og at de bare kunne begynne når som helst. Ikke hadde han vært det minste sur heller, slik folk ville ha det til. Han hadde bare stusset litt da Camilla spurte.

- At du turde, sa Lille-Erik begeistret etterpå, og Camilla var kry over å høre broren si akkurat det. Da de gikk forbi, hadde de sett den mørkkledde skikkelsen hans stå like innenfor porten. Og før hun hadde tenkt over hva hun gjorde, så hadde det bare plumpet ut av henne, fortalte hun moren etterpå. Og Camilla og Lille-Erik pratet opprømte i munnen på hverandre om det helt sensasjonelle som hadde hendt.

Barna og vennene deres hadde lenge sett lengselsfullt på trærne innenfor det høye, rustne nettinggjerdet med den sinte piggråden på toppen. De var så fine å bygge en hytte i, en hytte man måtte ha stige for å komme opp til. En slik hadde nemlig barna på østsiden av odden, og den hadde vindu med gardiner. Og der hadde de møter med protokoll og stempel, og med kaker og brus, og ingen andre fikk komme opp til dem, for møtene var nemlig hemmelige, fortalte Camilla og Lille-Erik, og var misunnelige. De og vennene deres hadde ingen trær de kunne bruke i nærheten av sine hytter, bare busker og noen små, krokete furuer som klorte seg fast i de magre sprekkene i berget. Det var noe annet inne på eiendommen med det store, gamle huset. Der var det mye bedre jord, og det var etterhvert blitt et lite skogholt av furu og bjerk og osp.

Men nå hadde Camilla endelig spurt, og mannen hadde til og med smilt, betrodde hun moren, som om det skulle være en

spesiell nyhet, og Eva lo hjertelig av datterens måte å si det på. Han hadde sett bort på furuene og sagt: "Selvfølgelig kan dere det!" Og så hadde de fått gå inn gjennom den gamle porten og ta trærne nærmere i øyensyn.

- - -

Helt fra Evas barndom hadde hun følt en fryktsom respekt for naboeiendommen med det store huset. Det var liksom noe hemmelighetsfullt ved det, både fordi det var så gammelt og fordi det virket så forfallent. Det var sjelden noen å se der, og ingen kjente eieren, som hadde bodd alene i mange år. Ofte hadde man lurt på hvem han var og hva han levde av, men ingen visste noe sikkert. Han hadde ingen sosial kontakt med andre på stedet og var en einstøing, mente folk. De så ham mest når han kom på det ukentlige besøket i stedets landhandel. Ellers unngikk han mennesker mest mulig. Ryktene fortalte at han var dikter "eller noe sånt", men ingen hadde sett noe han hadde skrevet. Nå behøvde ikke dét si så mye forresten, for kjennskapet til hva som rørte seg i den kulturelle verden strakte seg ikke vesentlig ut over hva som sto i lokalavisen. Og lokalavisen var svært lokal, når sant skal sies.

Evas far hadde bare oppsøkt den underlige naboen deres én gang, og det var da han for flere år tilbake hadde spurt høflig om å få beskåret noen av trærne, slik at de kunne beholde litt av utsikten. Men et bryskt svar om at naturen skulle få være i fred, innbød ikke til flere forsøk.

Da Evas foreldre kjøpte hytten, hadde det vært mulig å se sjøen og kysten uten at vegetasjonen i omgivelsene hadde hindret det. Den hadde vært så lav at de hadde sett over den, like til horisonten, der fyret lyste hver natt fra en fjern holme. Det hjalp også at de lå på en bergknatt, litt høyere enn de andre hyttene i området. Men ettersom trærne og underskogen vokste opp, hadde også de grodd inne, og nå kunne de knapt se sjøen annet enn i vinterhalvåret, når løvet var falt av.

Den gamle bygningen på naboeiens eiendom var egentlig en villa i empirestil, og med en stor ark som skjød ut fra det høye skråtaket mot sjøen, og den lå koselig og trygt blant knauser og frodig kratt. Eiendommen var av de eldste på stedet, og huset var bygd av noen rike byfolk i forrige århundre, ble det fortalt. Engang hadde det vært velholdt og hvitmalt og med blå kanter om dører og vinduer. Men nå var malingen skitten og flasket av slik at man kunne se mer og mer av det grå treverket, og mose grodde på taket der de glaserte, hollandske taksteinene var et

minne om fordums glans.

Allerede ved inngangen til eiendommen fikk man inntrykk av forfall, for den doble treporten var råtten og skjev og holdt på å ramle helt fra hverandre. Men derfra var det eneste sted man på landsiden såvidt kunne skimte litt av huset gjennom den tette vegetasjonen. Ved enden av en liten hulvei kunne man også se litt av et tun der noen gamle, krokete frukttrær sto i et mylder av markblomster og gress.

Seilte man fordi på sjøsiden derimot, var inntrykket et helt annet. Man kunne se at dette var en praktfull landeiendom som strakte seg langs en stor del av buktens østlige side. På godværsdager lå den i solskinn fra tidlig på morgen til solen gikk ned bak noen lave åser i vest. Nydelige svaberg - med farver i grått og rødbrunt og oker, kledd med små puter av mose, gress og lyng - stakk ut i sjøen. Og i revnene mellom dem, krøp rekker av lave enerbusker ned mot steinfylte små vik der blæretangen duvet dovent i småbølgene. Et sommerparadis, tenkte vel mange når de seilte forbi, og det var det.

Rett nedenfor huset lå en skrånende gresslette som endte i en liten, idyllisk strand med lys sand. Det var aldri noen som badet der, og mange på hyttene hadde nok tenkt lengselsfullt på hvor deilig den hadde passet for barna. Iallefall hendte det at Eva gjorde det når hun og Camilla og Lille-Erik måtte gå forbi nettinggjerdet, for stien ut til klippene endte bare i en grusete og tangfylt bukt, som var det beste sted de hadde til rådighet når de ville bade.

- - -

Men så hadde de endelig fått denne overraskende kontakten der inne. Barna hadde fått lov til å bygge hytten i trærne. Egentlig var det jo bare en bagatell, en liten hverdags-hendelse, nesten litt komisk at dette skulle ha en slik virkning, tenkte Eva forundret. Men alle var de kommet i en glad stemning, både hun og barna, og hun følte seg så lett til sinns som hun ikke hadde gjort på mange år.

Tiden etter skilsmissen fra Erik hadde vært mye tyngre å bære enn hun hadde ventet; enda de skiltes som venner, som det heter. Hun hadde følt seg så ensom. Det hadde ikke gjort situasjonen bedre at hun i tiden som fulgte hadde hatt et par mislykkede forhold til andre menn, og hun undret seg om det var noe galt ved henne siden hun ikke greide å få et samliv med en mann til å funksjonere. I grunnen ergret det henne at hun gikk med slike tanker, for hun kunne ikke finne at de var rimelige.

Man passer bare ikke sammen, forsøkte hun å overbevise seg om; uten at hun helt trodde på det selv.

Kanskje var det skyldfølelsen. Erik hadde ertet henne med den så mange ganger. "Alle kvinners kvelerslange". Og kanskje var det noe i det, hadde hun tenkt. Denne plagsomme, beklemmende følelsen av utilstrekkelighet, at hun ikke hadde gjort sin plikt, at feilen var hennes, uansett hvor mye hun forsøkte å gjøre sitt beste. Av uforklarlige grunner var det liksom aldri godt nok, følte hun. Hun burde gjort mer, og denne følelsen presset og plaget henne stadig og gjorde henne utilpass og nedfor i lange perioder. Hun - som hadde vært den selvsikre, sporty gladjenta; likt av alle - var etter disse personlige nederlagene blitt mer forsiktig. Også hensynet til barna hadde fått henne til å forstå at hun ikke måtte knytte seg til en ny mann. Ikke på lenge. Det hadde nemlig ikke manglet følere fra enkelte kolleger, for Eva var uten sammenligning skolens flotteste lærerinne.

De siste årenes hendelser hadde fått henne til å lengte etter å få orden på seg selv igjen, finne tilbake til sitt gamle jeg. Det var derfor hun hadde sett frem til denne første sommeren hun skulle være hele skoleferien alene med barna. Men det hadde ikke gått slik hun håpet. Hun hadde følt seg uforklarlig passiv og deprimert, til tross for fine sommerdager med barna, til tross for hyggelige samvær med naboer på de andre hyttene. Det var derfor hun ble så forundret over at den lille hendelsen med hytten og trærne hadde gledet henne slik. Bare litt vennlighet fra en kant hun ikke hadde ventet.

- - -

De følgende dagene var barna travelt opptatt med å samle bordbiter og planker fra fjern og nær til det forestående byggverk. Alt bar de inn gjennom treporten, som etter noen sammenstøt med enkelte uhandterlige materialer, ga opp og ramlet av hengslene. "Den var jo gammel og skrøpelig, da", var alt mannen hadde sagt da de hadde stått der skyldbevisste og vist ham ruinene. Og dermed var liksom ikke den saken mer å bry seg om, konstaterte barna lettet.

Ut av et vedskjul hadde han kommet med en stige og en hammer og spiker, fortalte barna til Eva, som hele tiden fikk beskjed om hvordan alt utviklet seg. Hun var svært nysgjerrig, men hadde ennå ikke villet bli med dem inn for ikke å virke påtrengende. Isteden ble det til at hun fulgte det hele på avstand, og hun fikk høre hvordan mannen hadde hjulpet med å spikre ferdig gulvet, to og en halv meter opp fra bakken.

- Og der er det kjempeutsikt, fortalte Lille-Erik begeistret. Men det skulle skje mer som var uventet, for en ettermiddag sto han plutselig på verandaen deres, utenfor spisekroken. De satt med middagen uten å merke at han kom. Eva ble litt forfjamsset og skyndte seg ut, stadig tyggende på restene av en munnfull; og endelig sto hun ansikt til ansikt med den mannen hun i så mange år bare hadde sett på avstand - en sjelden gang. Han var omtrent så gammel som hennes far, var det første hun tenkte. Og han var dystert kledd i svart: En gammel losjakke, en grov cordfløyelsbukse som var stukket ned i noen høye, upussede lærstøvler som rakk ham til midt på leggen. Han var slank, litt lut i ryggen og omtrent like høy som henne; og han var ubarbert og med håret strøket bustete bakover. Han virket ustelt og trett, merket hun seg, og selv om det passet til det dårlige omdømmet han hadde på stedet, la hun også merke til, nesten litt forundret, at hun i grunnen syntes han virket ganske tiltalende allikevel.

Han sto og så over mot eiendommen sin da hun kom ut fulgt av barna, alle nysgjerrige over det uventede besøket. Uten å hilse sa han bare ut i luften:

- Det er ikke mye utsikt dere har her, nei....

Og så smilte han litt brydd til dem og gikk like stille som han kom. Det var det hele. Eva og barna ble stående en stund å se litt rådville etter ham før de gikk inn til middagen igjen, og de syntes alle det var et rart møte, og de lurte på hva det skulle bety.

Neste morgen begynte en begivenhetsrik dag. Da de kom ut på verandaen oppdaget de at det ene av de gamle, skrantende bjerketrærne hans var borte, og for første gang på mange sommere kunne de se litt av sjøen. En motorsag larmet jevnt og trutt utover formiddagen, og gradvis ble utsynet friere for hver busk og hvert tre som ble borte. De peneste trærne lot han bli stående, men skar vekk flere av de grenene som stengte utsikten for dem, og tilslutt var det nesten like lyst og åpent mot havet som Eva kunne huske det hadde vært i hennes barndom.

Men da hadde de allerede vært i fullt arbeid i flere timer og hjulpet til med å rydde vekk kvister og grener. I hui og hast hadde de spist frokost før de dro ned i samlet tropp; for Eva syntes de måtte hjelpe til, siden det var til glede for dem han gjorde det. Og for første gang ble hun med Camilla og Lille-Erik innenfor gjerdet med piggtråden. De kom litt nølende det siste stykket, og han så litt forbauset på dem der de sto klar i gamle, avlagte fritidsplagg som nå fikk gjøre tjeneste som arbeidsklær.

Eva hilste og presenterte familien:

- Dette er altså Camilla og Erik - som vi kaller Lille-Erik - og som du allerede har møtt - og jeg er Eva.

Han sto et øyeblikk og betraktet dem vennlig, og så rakte han frem hånden og sa:

- Og jeg er Edvard.

Alle så på hverandre og smilte litt sjenerte et øyeblikk, før Eva mente at de måtte sette i gang, og dermed fikk de det travelt. Det var grener og kubber i store mengder, og etter et par timers slitsom sjauing måtte de ta en pause. Et havemøblement som var gebrekkelig av elde og værhardt uteliv gjennom år, ble igjen tatt i bruk, og Eva kom med påsmurte smørbrød og brus og kaffe som hun hentet på hytten. Og hun, som forlengst hadde besøkt det halvferdige byggverket i furuene, gledet seg sammen med barna over dette lille paradiset som så plutselig hadde åpnet seg på gløtt for dem, og hun sa det til ham med takk. Han så litt brydd ut over denne takknemlighet, og Eva smilte litt for seg selv over å se hans reaksjon. Kanskje husket han episoden med hennes far for noen år tilbake og hadde litt dårlig samvittighet, tenkte hun.

Men nå var hun tilsist inne på den forjettede eiendommen og så alt på nært hold, og hun syntes at et skjønnere sted kunne ikke finnes langs kysten. Hele landskapet lå åpent foran henne med markblomstene, gressgangene, enerbuskene, svabergene, stranden, bukten, holmene, skjærene og den vide horisonten. Himmelen var høy, og dufter av sjø og sommer fylte luften. Først nå forsto hun hva alle som lå i annen rekke gikk glipp av. De fikk egentlig bare smulene av et landskap som var til å bli glad i. De lå så nær, så nær; men egentlig ble det aldri deres.

Og endelig fikk hun stilt sin nysgjerrighet. Hun spurte, og fikk se huset. Det var en forunderlig atmosfære av en isolert, gammel tid overalt i de sparsomt møblerte rommene. Selv om tapetene var blitt falmet og skitne av elde, kunne hun se at de engang hadde hatt stilfulle mønstre og en blå farve som måtte ha vært vakker. Det var tydelige merker etter store malerier som engang hadde prydet rommene, men nå var veggene tomme. Møblene hadde varetrekk og det virket som om de hadde stått der siden huset ble bygd. I stuen la hun spesielt merke til et dominerende, mørkt rødbrunt Bechstein-flygel som sto ved det ene vinduet mot sjøen.

Jo mer hun fikk se, jo mer fascinert ble hun. Eva hadde aldri vært i et slikt hus før. Hun registrerte at selv om alt virket gammelt og slitt, så var det orden i rommene. Spisestuen

fungerte åpenbart som arbeidsværelse. På et bord ved vinduet sto en elektrisk skrivemaskin, og foran den sto en høyrygget, svartmalt stol med slitte, gullbelagte ornamenter. Ellers var det en gammel kommode, et stort skap og vegghyller like til taket, alle stappfulle av bøker, blader og papirer. Bunker av papirer.

Med en skikkelig oppussing ville huset kunne få tilbake nesten alt som var gått tapt gjennom års manglende vedlikehold, trodde Eva, og gikk rundt og vurderte hva som måtte gjøres. Kjelleren virket litt nifs, syntes barna da de gikk ned den bratte, mørke trappen. Det var ganske lavt under taket og det luktet gammelt og muggent. Rommene var dårlig opplyst, men i de støvete krokene kunne det sees stabler av like støvete og skitne kasser og gjenstander av forskjellige slag. Hun ante at det kunne finnes ting der som ellers bare var til salgs hos brukthandlere og i antikvariater til høye priser, og hun antydte det for ham. Men han bare trakk på skuldrene og syntes ikke å bry seg om slike gylne muligheter.

Men Eva var blitt så spent på hva hun kunne finne, at på dager med innevær ryddet hun seg likegodt gjennom hele kjelleren. Og han lot henne gjøre det, selv om han ikke kunne forstå at hun ville bruke ferien til noe slikt. Frem fra mørke og støv dukket gamle krukker, deler av serviser med blåsorte rosemønstre, store fat og vaser med blomsterdekor, flasker i mange rare fasonger, og andre gjenstander fra en svunden tid. De dekket tilslutt store deler av gulvet i stuen da alt var ryddet og båret opp, og han selv virket overrasket over alt hun fant, for han hadde aldri brydd seg om å undersøke hva som skjulte seg der nede.

På godværsdager var de alle på den lille sandstranden, Eva og barna og vennene deres; for den tid var forbi da de måtte dra til badestedet ytterst på odden. Da hun spurte, hadde han straks svart at det var da bare hyggelig; og på en måte som om han var litt flau over at han ikke hadde tilbudt det selv. Slik var sommeren blitt som forvandlet for dem. De fikk benytte den store eiendommen hans som de ville, og Eva følte seg for første gang på mange år avslappet og fornøyd.

- - -

Solen sto lavt over åsene i vest og la et gyldent skjær over fjorden. Det var i slutten av juli, og han hadde overraskende invitert henne til aftens. Hun kom alene. Solgangsbrisen var i ferd med å dø ut og bare småbølgene kunne såvidt høres der de rislet langs stranden. Det hadde hendt så mye som hadde gledet

henne den sommeren, men denne aftenen følte hun et uforklarlig vemod. Den opprømte stemningen hun og barna hadde vært i de siste ukene, hadde forlatt henne uten at hun forsto hvorfor. Kanskje var det bare en eller annen form for reaksjon på alt som var hendt, undret hun seg. Det var helt forunderlig å tenke på at alt de hadde opplevd bare skyldtes hennes Camilla som hadde spurt om å få bygge en hytte i naboens trær. Og nå sto hun der, som gjest, på et paradis av en eiendom, og hun visste at hun og barna ville få bruke dens herligheter også i årene fremover.

Hun hilste ham med en nesten forsert hjertelighet da han tok imot henne på tunet, og han betraktet henne der hun kom, utrolig vakker i gul sommerkjole, hvit jakke og elegante, lavhælte sko. Det gyldne aftenlyset gjorde henne bare enda vakrere. Og hun, hun kjente ham nesten ikke igjen - sporty kledd i en skotskrutet skjorte, og med blå dongerybukser og sorte sko. Hun så at det alt sammen var helt nytt og kunne ikke fri seg for følelsen av at det var noe utilsiktet hjelpeløst over denne påfallende fornyelsen. Og hun syntes i grunnen det var litt rørende, for hun forsto at det var for hennes skyld denne ytre forvandling var skjedd, og at det var for henne han ville virke ungdommelig. Og hun la merke til at han var litt nervøs og usikker i sin nye rolle, noe han prøvde å skjule ved å snakke mer enn han pleide.

I stuen hadde han dekket på med serviset hun hadde funnet i kjelleren; markblomster og gresstrå i en tykk bukett sto i en hvit porselensvase, og i gamle messingstaker brant høye stearinlys. Under den blå duken, også helt ny kunne hun se, oppdaget hun benene på arbeidsbordet, og fra radioen kjente hun igjen en av Haydns strykekvartetter. Den fikk gjøre tjeneste som taffelmusikk mens han serverte lakseskiver med hvitvin til, fulgt av en dessert med bringebær og fløte. Også det en overraskelse av en mann som hun inntil nylig bare hadde oppfattet som en nesten primitiv nabo.

Eva hadde aldri før opplevd noe som lignet denne sommeren, eller denne aftenen. Det åpenbart romantiske opplegget hadde gjort henne noe forbeholden med en gang. Hun syntes det kunne virke litt beregnende. Men det endret seg fort, for ettersom måltidet skred frem, forsto hun at hun tok feil. Ingen ytre staffasje kunne skjule at han var en middelaldrende mann, og ingen hyggelig oppdekning med blomster eller laks eller hvitvin kunne skjule det øynene hans viste, nemlig at han var et ensomt menneske. Gradvis gikk dette opp for henne, og

hun oppdaget at det fant en gjenklang i hennes egen melankolske sinnsstemning. Hun syntes synd på ham, og intuitivt forsto hun at de egentlig var i samme situasjon, og at det var synd på dem begge.

De hadde kjent hverandre noen få uker, men bare litt, bare som bekjente. De hadde snakket litt sammen om løst og fast, mest når barna var i nærheten, men nesten ingenting om hverandre. Ikke mer enn man kunne vente av et vennlig, men formelt bekjentskap. Noen opplysninger om yrke og jobb og lignende dagligdagse ting. Han visste derfor at hun var lærerinne og at hun bodde alene med barna inne i hovedstaden. Han visste at hun var 31 år gammel, at Camilla var 9 år og at Lille-Erik var 7; og han visste hvilke interesser de hadde. Hun på sin side, hadde fått vite at han var 57 år, at han levde av å oversette bøker, og at han var forfatter.

Han hadde vist henne bøkene, men hun hadde ikke hørt om ham noen gang, eller lest noe av ham. Nå var heller ikke litteratur hennes sterke side, så hun hadde unnskyldt seg med det. Det interesserte henne mer at han var ganske flink til å spille på flygelet, for musikk og sang var ett av hennes fag. Og det hadde hendt når været var pent og de hadde badet nede på stranden hans, at verandadøren hadde stått oppe og hun hadde hørt ham prøve seg på de store klassikerne.

Eva hadde kommet til å like Edvard og hans litt sky måte å være på. Bare et alminnelig ansikt, hadde han svart med en snev av selvironi en gang hun hadde sagt "takkt det samme" til en kompliment han hadde gitt for hennes utseende. Og hun måtte innrømme for seg selv at det var mest av høflighet, for skulle hun være ærlig så var det intet spesielt ved hans ytre. Men hun hadde kommet til å like ham. Hans uerfarne måte å være på i hennes nærhet, og hans litt famlende forsøk på å dekke over dette, fant hun tiltalende. Han var allikevel så fri for forstillelse og så helt forskjellig fra de utadvendte og tilsynelatende selvsikre mennene hun hadde vært vant til i sin omgangskrets.

I motsetning til så mange menn når de er sammen med en kvinne, hadde han ikke snakket særlig mye om seg selv og sitt, enda Eva forsiktig hadde forsøkt å få ham på gli. Det var som om en usynlig barriere hindret dem i å nå frem til hverandre - uansett hvor meget de forsøkte. Hun visste egentlig intet om hans liv. Hun hadde heller aldri vært nysgjerrig etter å få vite det, selv etterat de ble kjent. Og han hadde ikke gitt noe tegn til at han var interessert i å fortelle noe. Men nå spurte hun plutselig,

kanskje mest for å ha noe å snakke om. Hun spurte om hva han skrev og om hvorfor han skrev, og han syntes å vri seg litt under spørsmålene, som om han ble satt i en klemme. Hun ble litt forundret, for hun trodde at å vise hva man gjorde og hvilket budskap man hadde, var en kunstners største ønske. Det inntrykket hadde hun iallefall fått når hun så hvordan de skravlet i vei i mediene, med ord og vendinger som hun sjelden forsto særlig av.

Men Edvard var nølende og sa at det han skrev var vanskelig å forklare, og at hun selv måtte prøve å finne frem til kjernen i verket. Det var et spørsmål om å oppleve, vel så mye som å oppfatte. Men han kunne se på henne at hun ikke forsto hva han mente, og etter tilsynelatende å ha tenkt litt på det, gikk han inn i arbeidsværelset og hentet en liten bunke med papirer. Han ga henne et ark, og hun så at det var skrevet noen linjer på det:

T O N E N E

*Engang
skal det gjennom livets stormblåste skoger
nå deg toner fra din barndoms kilder
Og med vemod skal du favne ømt
et vennlig minne
som vil lede deg
til tapte paradiser*

Hun syntes ikke det var så vanskelig å forstå hva han mente, men fremfor alt var det selve stemningen bak ordene som hun følte fant en gjenklang i hennes eget sinn, i noe som hun visste hadde vært der lenge, men som hun ikke hadde forstått hva var. Noe søkende som hun ubevisst hadde lett etter, men som hun ikke hadde funnet. Og det var så uventet at hun skulle oppdage dette her, hos et menneske hun inntil nylig bare hadde sett på som en fremmed.

Hun leste linjene flere ganger før hun la arket varsomt til side og ble sittende og se tankefullt ut av vinduet - uten å si noe. Det kom en varm vennlighet over ham da han merket hennes reaksjon, for han forsto at hans ord hadde gjort inntrykk på henne. Hun hadde ennå ikke erfart at år og alder kan gi en innsikt i det dypt menneskelige som kan gå de yngre forbi. Hennes omgangskrets hadde bare vært jevnaldrende, og selv om

de ofte hadde diskutert forhold mennesker imellom, ikke minst på grunn av alle samlivsproblemene i hennes generasjon, så hadde de aldri vært nær de dype strømningene i menneskesinnet, de som hele tiden var der og som de visste var der, men som ingen greide å forstå eller greide å finne forklaringer på. Ingen blant hennes venner iallefall. Snakket de om mennesker og deres problemer, så var det blitt med famlende amatørpsykologiske tolkninger; eller med religiøst betonte utlegninger; eller med spekulasjoner om sjelevandringer og at vi alle levde et liv som var styrt av vårt forrige liv og hva vi gjorde da.

Det var forbløffende hva moderne, tilsynelatende opplyste mennesker kunne få seg til å finne på av surrogater å tro på for å dekke over den usikkerhet som ulmet i deres sinn. Eva hadde forundret seg over det mange ganger, og selv om også hun trodde det kunne være en Gud som styrte liv og skjebner, hadde hun aldri vært overbevist om sannheten i mange av de ofte innbyrdes motstridende trosvarianter som ble forfektet. Hun var for praktisk anlagt, trodde hun; og hadde ikke sans for religiøse grublerier, hadde hun funnet ut. Hennes sunne instinkt hadde oppfattet dem som mer eller mindre krampaktige forsøk på å finne bortforklaringer, ikke opplysning; illusjoner, ikke sannhet; mentale narresmokker, ikke åndelig næring.

Likeledes var hennes syn på eldre generasjoner mest påvirket av familiesamvær med foreldre, besteforeldre og tanter og onkler. Fødselsdagsselskaper og middager og visitter. Råd og hjelp når de praktiske vanskelighetene var der, men aldri de ordene som kom bakenfor det hun følte var den indre døren i hennes sinn - aldri nøkkelen til de kilder der hennes egne følelser hadde sitt utspring. Det ble Eva langsomt klar over den sommeren, etterat hun traff Edvard, etter den aftenen.

Nå satt hun der i den sene julkvelden og oppdaget at han, med noen få ord hadde rørt ved noe i henne som ingen hadde vært nær før. Hun visste at et eller annet var skjedd, at hun hadde fått en impuls, at denne fremmede hadde banket på en dør som hun selv ikke engang hadde maktet å finne. Og hun oppdaget da hun så på ham, at alt det ensomme og trette som hun hadde lagt merke til tidligere på kvelden, nå var helt borte. Noe annet var kommet isteden, noe varmt og menneskelig som ga henne en ny følelse av nærhet, en intuitiv følelse av at hun var i ferd med å finne frem til verdier som var i harmoni med hennes eget jeg. Det begynte å demre for henne at hun kanskje ikke hadde så mye som var ugjort, men at hun hadde så mye som var ubrukt.

Edvard så at noe godt skjedde med henne, og han følte en glede ved det, for også han hadde fått impulser denne sommeren. I mange år hadde han levd for seg selv, for også han hadde brent seg på hendelser som hadde gjort ham forsiktig og mistroisk overfor mennesker. Etterhvert hadde han isolert seg fra nesten all sosial kontakt, og de få som kjente ham, og som meget sjelden oppsøkte ham, kunne iaktta disse endringene i hans måte å leve på, i hans stadig mer sjuuskete fremtoning, og i eiendommens forfall. Hans verden var blitt lukket inne i ord og bøker og musikk.

Helt overrullende hadde Eva og barna kommet inn i hans tilværelse, som et friskt vær, som en skjebnens impuls, og avslørt at han hadde visnet i sitt isolat. Vonde minner han helst ville glemme, hadde fått ham til å bryte nesten all kontakt med omverdenen, for han hadde trodd det var der minnene var. Men han hadde oppdaget at han tok feil. Han hadde isteden konservert dem og latt det helbredende livet strømme forbi sin dør, som om det var en fiende. Det hadde ikke demret noen dag fordi han ikke hadde vært våken til å ta imot den. Ikke før nå, ikke før Eva og Camilla og Lille-Erik plutselig hadde stått der, liksom ved en tilfeldighet. Og nå satt han sammen med denne kvinnen, som uten at hun ante det, hadde slått opp dørene i hans sinn og i hans hjerte; ikke bare fordi hun var vakker, men fordi de begge var i samme situasjon og ubevisst søkte det samme.

Jo, Edvard ble fylt av en stor glede, og plutselig sa han varmt og impulsivt til henne:

- Du er et godt menneske, Eva.

Og straks han hadde sagt ordene syntes han de lød barnslige og dumme. Men hun reagerte ikke slik. Hun ble heller litt forlegen, fordi ingen hadde sagt noe lignende til henne før. Mange ganger hadde hun hørt at hun var pen og flott, men aldri noe om menneskelige kvaliteter som dette. Hun så undrende og vantro på ham, for å se om han virkelig mente hva han sa; for hun syntes at hun hadde feilet på så altfor mange områder; så hvordan kunne hun tro på sin egen godhet?

Men han brøt inn i hennes tanker ved å rekke henne et nytt ark, og Eva tok imot det og brukte lang tid på å lese.

STJERNETEGN

*Blåste kalde vinder vekk de spor du fulgte
over sletten
der du søkte skjulte kilder?*

*Så du bare golde kløfter
åpne landet som et sår
og frosne håp stå fast i mørket?*

*Lette du i store byer med de høye hus
og fant du bare tomme rom
med ekko fra de fjerne stemmer -
de som aldri ante hvem du var?*

*Sandelig, sandelig
kalde vinder blåste bort de spor du fulgte
Visne håp sto tørre på den frosne jord
og byene var døde. Døde*

*Men ennå skriver stjernestier tegn
i Universets endeløse saler
der sjelens teleskoper speider etter svar
Og gjennom nattens katedral
vil Stjernen stadig stråle*

*Stjernetegn skal føre deg til gledens kilder
og levende vann skal strømme.*

Hun visste ingenting om diktning, og hun visste ikke om dette var god eller dårlig poesi; men hun merket atter den søkende stemningen bak ordene, og hun følte at den gjorde henne godt. Så enkelt var det. Hun var blitt kjent med et menneske som var helt anderledes enn noen annen hun hadde møtt, et menneske som på forunderlig vis hadde nådd inn til noe verdifullt i henne uten at det behøvde sies med mange ord. Og kanskje hadde de begge i løpet av noen få minutter fått en anelse om hvor mye de trengte hverandre, og at styrken i det de søkte sammen og fant hos hverandre, ville slå en bro over alle forskjeller og alle hindringer.

Endelig kunne de begynne å snakke sammen. Snakke om sine liv og om verdier i livet. Eva måtte bare riste uforstående på hodet over å høre ham fortelle at det var hun som hadde fått ham til å se alt klart - bare fordi hun var til, bare fordi hun hadde vært der da tiden var inne. Hun hadde, uten å vite det, inspirert ham til å søke tilbake til den gamle erkjennelsen, at det vi er endel av, ikke finnes i noen himmelretning, ikke finnes i noe sosialt nettverk, ikke finnes i noe lovverk, ikke finnes i noen materiell verdi. Det finnes bare inne i oss; og uten at vi først finner frem til denne kilde, har intet forhold mellom mennesker noen dypere mening, og intet liv noen virkelig dimensjon.

- - -

Det var blitt sent da hun brøt opp. Ute ville dagen snart gry. På himmelen forsøkte ennå noen bleke stjerner å funkle i den lyse sommernatten. En tidlig morgenbris sendte noen lette drag over fjorden, og i nordøst glødet det svakt der solen skinte bak mange horisonter; og det var helt stille da han fulgte henne hjem.

- - -

- Kom snart igjen, sa Edvard til Eva og Camilla og Lille-Erik da de dro tilbake til byen og skolen et par uker senere. Og Eva sa at det ville de "fryktelig gjerne". Og barna så for første gang, til sin overraskelse, at deres mor og Edvard kysset hverandre. Riktignok hadde de lagt merke til at de to hadde vært mye mer sammen den siste tiden, spilt på flygelet hadde de også gjort, firhendig til og med, og de hadde sett at moren deres og Edvard hadde gitt hverandre en og annen klem; men aldri noe kyss. Ikke før nå. Sandelig var det skjedd mye den sommeren.

- Vi får vel lov å komme til deg til neste år også, ville Camilla vite og så forventningsfullt på Edvard.

- Ja, det kan du være helt sikker på, sa han, - og da vil huset være helt nymalt og oppusset.

Og dermed så han på moren deres på en litt rar måte, syntes Camilla.

- Vi kommer kanskje til å bo der, sa Eva med en liten, sjenert latter, og barna kunne ikke huske at de noen gang hadde sett henne være så glad.